

MONSTER OF HELPER: DE SCHORPIOEN-HYBRIDE HERONTDEKT

Met de in 2002 uitgebrachte film *The Scorpion-King* werd de aandacht getrokken op één van de meest bijzondere mengwezens uit het Oude Nabije Oosten.

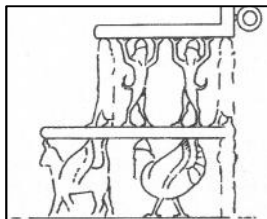
Mengwezens waren een belangrijk onderdeel van de beeldtaal van het Tweestromenland, Mesopotamië. Het waren creaturen die samengesteld waren uit lichaamsdelen van mens en dier. Deze monsters zagen er meestal afschrikwekkend en angstaanjagend uit en hadden hierdoor geen al te beste reputatie.

Maar de schorpioen-hybride kan niet zomaar bij deze wezens worden ingedeeld. Het blijkt namelijk dat er drie types schorpioen-wezens kunnen onderscheiden worden, die elk een andere functie hebben, waarvan geen enkele negatief blijkt te zijn. Integendeel zelfs.

Allereerst is er de Schorpioen-mens, een wezen samengesteld uit het lichaam en hoofd van een man, maar met een schorpioenen-staart en een penis die uitloopt in een slangenkop. Dit wezen staat vaak aan de ingang van paleizen, tempels en dergelijke, en zijn voornaamste functie bestaat er niet alleen in deze gebouwen, met hun bewoners te **beschermen** tegen allerlei gevaarlijke indringers, menselijke of bovennatuurlijke, maar tezelfdertijd gewenste bezoekers welkom te heten.

De Schorpioen-mens in zijn beschermende functie, Assyrisch reliëf, 9de E.v.C., Nimrud, Paris, Musée du Louvre.

De Schorpioen-mens en de Schorpioen-hybride in hun ondersteunende functie, Neo-Assyrisch reliëf, 9de-7de E.v.C., Iraq, Maltai.

*De Schorpioen-hybride in zijn verdedigende en afschrikkende functie, Babylonisch reliëf, 12de E.v.C., Londen, British Museum
© Trustees of the British Museum*

Dezelfde schorpioen-mens, door de Babyloniërs *girtablullû* genoemd, kan ook een **ondersteunende** functie uitoefenen, net zoals de meer angstwekkende variant (een vogel- of schorpioen-lichaam met een mannenhoofd, leeuwen- of vogelpoten, en een schorpioenstaart). De ondersteuning kan letterlijk zijn (een troon, de gevleugelde zonnescijf, ...) of figuurlijk (attribuut van een god of godin, waar de schorpioen-mens dan de krachten van de godheid versterkt en hem of haar bijstaat).

De schorpioen-hybride, met vogel- of schorpioen-lichaam, kan, net als de *girtablullû*, geplaatst worden aan ingangen van paleizen en tempels, waar hij alleen al door zijn uiterlijk ongewenste individuen of krachten tegenhoudt en zelfs **wegjaagt**. Zijn, apotropaische, m.a.w. onheilafwerende en bezwerende, krachten worden dus versterkt door zijn aanzicht.

In tegenstelling tot wat algemeen wordt aangenomen, door wat wordt gesuggereerd in de populaire media waarin de schorpioen-kruising als gevaarlijk en vreeswekkend wordt voorgesteld, was de oorspronkelijke Schorpioen-hybride een voor de goed menende mens een beneficiant wezen, waarvan zeker niets te vrezen viel.

Nadine Nys

Nadine Nys promoveert aan de KULeuven over de betekenis en functie van de religieuze kunst in de Oud-Mesopotamische wereld.

Een uitgebreid onderzoek naar de Schorpioen-hybride door dezelfde auteur wordt gepubliceerd in het 1ste nummer van het nieuwe wetenschappelijke tijdschrift Studia Mesopotamica (vermoedelijke publicatiedatum december 2013)